

Rabbimiz! Bize hem dünyada güzellikler, hem de Ahirette güzellikler ver. Bizi ateşin azabından koru. Rabbimiz! Hesabın görüleceği o günde beni, anamı babamı ve müminleri bağışla!

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ *
رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدِيٍّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ *

RABBENA DUASI

Rabbimiz! ... رَبَّنَا
Hem dünyada ... فِي الدُّنْيَا
güzellikler ... حَسَنَةً
hem âhirette ... وَفِي الْآخِرَةِ
güzellikler ... حَسَنَةً
ver bize ... آتِنَا
Koru bizi ... وَقِنَا
ateşin ... النَّارِ
azabından ... عَذَابِ
Rabbimiz! ... رَبَّنَا
Hesabın ... الْحِسَابِ
görüleceği ... يَقُومِ
o günde ... يَوْمَ
beni ... لِي
anamı-babamı ... وَلِوَالِدِيٍّ
ve müminleri ... وَلِلْمُؤْمِنِينَ
bağışla ... اغْفِرْ

Dua Hakkında Gelen Haberler:

Enes b. Malik'in rivâyet ettiğine göre bu dua, Peygamber Efendimizin en çok okuduğu dualardandır. Hz. Enes de dua edeceği zaman bu dua ile dua ederdi.

Tibî isimli alim de şöyle der: "Peygamberimiz bu duayı çokca tekrarlardı. Çünkü bu dua dünya ve âhiret ile ilgili tüm hayırları bağrında barındıran bir duadır."

Ve bu kıymetli, hayırlarla dopdolu olan bu dua, en fazla dualara icabetin ümit edildiği namazlarda okunmaktadır. Nitekim Peygamberimize; hangi duanın daha fazla icabete layık olacağı sorulmuştu da, O, şöyle buyurmuştu: "Gecenin son yarısında ve farz namazların arkasında yapılan dualar." İşte biz de, o duaların Allah tarafından en fazla işitilmesi umulan bir yer ve zamanda, namazlarımızın sonunda, efendimizin çokca okuduğu ve tekrar tekrar okumakla sanki biz ümmetine çokca okumamızı tavsiye ettiği, derin mânâları ihtiva eden bu kutlu duayı okumaktayız.

DUANIN AÇIKLAMASI:

Namazda son oturuşa oturduğumuzda bu duayı okumadan evvel Peygamberimizi ve O'nun âlini selamlamıştık salavat duası ile. Öyle ya, yüce bir makamda, padişahlar padişahının huzurunda bulunuyoruz ve O yüce huzura çıkmışken, Ondan bir şeyler, hem de en güzel şeyleri istemeliydik. Hem dünyamızı hem de âhiretimizi kuşatacak ve kurtaracak şeyleri. Bunun için de önce Önderimizi (s.a.v.) anmakla işe başladık. O kainatın yaratılış sebebi Hz. Muhammed Mustafa'yı araya koyduk.

Yüce huzura yakışacak kıymetli bir hediye olarak da, Allah'ın sevgili-sine salavâtlar armağan etmek uygun görüldü. Belki de duaların geri çevrilmemesi, kabul buyurulması için böyle bir yola başvuruldu. Çünkü salavat reddedilmeyen bir duadır. İşte onu kabul eden Allah Teâlâdan ondan sonraki istekleri de kabul etmesini umarak öyle yaptık. Ve şöyle seslendik, Rabbimize. Hem de tüm inananlar ordusu adına çoğul sığa ile:

Rabbena atina: "Ey Rabbimiz ver bizlere."

Bu duanın içerisinde geçtiği âyetlerde Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"...O insanlardan kimi 'Ey Rabbimiz bize nasibimizi dünyada ver' der. O kişi için âhirette bir nasib yoktur. Onlardan kimi de 'Ey Rabbimiz bize dünyada da iyi hal ver, âhirette de iyi hal ver ve bizi azabından koru.' İşte onların kazandıklarından nasibleri vardır. Allah hesabı çok çabuk görür." (45) Öyleyse nasibsizlerden olmanın yolu, nasibilerin yakarışı ile yakarmak, nasibi olanları örnek almaktır.

Fid-dünya haseneh: Bize dünyada hasene ver. Hasene, rüşdün ve hoşnutluğa sebep olan her güzel ve güzelliştir. Asıl hasene, gerçek güzellik ise geçici bir güzellik değil, güzelliği devamlı olandır. Hakiki güzel, başında güzel görülmese bile sonu mutlaka hoş olan şeydir. Örneğin, cihad ve şehidlik, Allah uğruna katlanılan eziyet ve işkenceler dış görünüşleri itibarı ile güzel olmasalar bile, sonları itibarı ile en güzel şeylerdendir. İşte nasibsizler bu inceliği kavrayamayan ve sadece dış görünüşe aldanıp 'ver, ver' diyenlerdir. Ötekiler ise, hangi şeyin kendileri için güzel ve hayırlı olacağını kesdiremediklerinden, işin en güzelini tayin ve takdir etmeyi Allah'a bırakarak, tüm güzellikleri içine alan haseneyi istediler Rablerinden. 'Şunu, şunu ver, bunları istiyoruz' demediler de, haseneyi istediler sadece. Yani Sen en güzelini, en iyisini, en uygununu bilirsin, en güzelini neyse onu ver, Ya Rabb, mânâsındır. Önce dünyada hasene istedi-

er, sonra da âhirette hasene.

İyi-kötü, güzel-çirkinde ölçü, İslam olmalı. Nefsin, toplumun, çoğunluğun güzel dediği değil. Hoşunuza gitmeyen birşey sizin için daha hayırlı olabilir. Sevip arzuladığınız bir şey de sizin için şer olabilir. Allah bilir, ama siz bilemezsiniz.

Dünyada hasene; sağlık, yeterli rızık, israfa kaçmadan yeterli yiyecek, içecek, giyecek, mesken, sığınak, salih yahut salih bir eş, girilen işlerin hayırlı bir şekilde başarı ile sonuçlanması... Kısaca bütün hayırlardır. Hepsini içine alır. Faydalı bilgiler ve salih amellere varıncaya dek. Ve bu kapsamlı ifade ile bütün şerler de dışarda bırakılmış oldu.

Ve fil-âhireti hasene: Ve sonra âhirette hasene ver bizlere. Tüm korkulardan emin olmak, ancak kendisi ile Cennete girilebilecek olan Allah'ın Rahmeti, sevablar, cennet nimetleri, huriler... Tüm bunlar bu ifadenin içerisinde, bu dua ile istenmektedir.

Duada hasene kelimesi nekre (belirlenmemiş) bir kelime olarak iki kere tekrar edilmiştir. Belağat kaidesine göre, nekre bir kelime iki kere tekrar edilirse, birinin mânâsı diğerinden farklı demektir. Buna göre birinci hasene ile istenen: Allah katında kabul olacak şekilde ibadet ve iyilikleri kazandıran Allah'ın yardımı, O'nun başarıya ulaştırması ve diğer sebeplerdir. İkincisi ile murad ise: âhirette kazanılacak olan cennet/nimet ve Allah'ın Rızasıdır.

Duadaki bu derin mânâlı ifade aynı zamanda İslam'ın hem dünya ve hem de âhiret dini olduğunu vurgulamaktadır. Evet Allah'ın dini hem dünya, hem âhiret içindir. Onda ne dünyaperestlik vardır, ne de ruhbanlık (dünyadan el etek çekip, ondan yüz çevirmek). O hem dünya işlerini tanzim eder, hem de âhiret işlerini tarif eder. Allah'ın dinini dünyadan ayırmak insanlık ve din için en büyük cinayettir. Müslüman için dünya âhireti kazandıran bir vasıta, âhiret için bir tarla durumundadır. Ahireti kazanmak dünya ile mümkündür, ama dinin emrinde, tüm problemlerine dinin ışık tuttuğu bir dünya ile. Kısaca din, dünya için gelmiştir. Dünyaya karıştırılmayan dinden, vadedtiği âhiret mutluluğu beklenemez.

Ve gına azabennar: Tüm güzellikleri bizlere ver. Lakin bu güzellikleri bozabilecek küçük-büyük şeytani bir kusur, günah, bir çirkinlik sadır olacak olursa onları da bizden affet ve onlar sebebiyle bizi azabından koru ey Rabbimiz! Bizi Cehennem azabına götürecek olan haram, günah ve şüpheli olan bütün çirkinliklerden uzak tut ve bize Cennetin yollarını kolaylaştır.

Rabbenâğfirli: Duanın ikinci bölümü ise, İbrahim Peygamberin bizlere yadigarı olan ve İbrahim sûresi 41. âyeti olan şu özlü duadan oluşuyor: Ey Rabbimiz! Yalnız benim değil, kabul etse de etmese de tüm her şeyin, tüm herkesin kanun koyucusu ve terbiye edicisi olan Rabbimiz! Ne olur bağışla beni.

Duanın bu bölümü de mağfiretle, Allah'dan af dileme ile başladı. Çünkü mağfiret, istenen şeylerin en büyüğüdür. Mağfirete ulaşmak, ulaşılabilen en büyük makamlardandır. Nitekim Rabbimiz muttaki kullarını bize anlatırken onların seher vakitlerinde istiğfar dileyenler olduklarını haber veriyor. "**Onlar, Ey Rabbimiz! Doğrusu biz inandık, bizim günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru, diyenlerdir. Onlar, sabredenler, dürüst olanlar, huzurda boyun bükümler, hayra harcayanlar ve seher vakitlerinde Allah'tan bağışlanma dileyenlerdir.**" (46) Peygamberimiz de her gün Allah'dan yüz kere af dileyeceğini yeminle belirtiyor.

İnsanın önce kendine bakması, kendi günah ve hatalarını görmesi en güzel meziyyetlerdendir. Kendi hatalarını görmeyenleri, başkalarının eksik ve hataları öyle meşgul eder ki, kendi günahları için istiğfari unuturlar da sonunda zarar edenlerden olurlar. Hele Allah'tan bir takım şeyleri isteme durumunda olan kişinin her şeyden önce kendi günahlarından, Allah'a karşı işlediği densizliklerden arınması gerekir ki, O'ndan istemeye yüzü olsun.

Velivalideyye: Hayata gelmeme sebep olan ve yetişmemde büyük hizmetleri olan anamı babamı bağışla. Kul hakkı Allah'ın affetmeyeceği şeylerdendir. Ana-babamız ise üzerimizde en fazla hakkı olan ve 'üff' bile demememiz gereken kişilerdir. Yüce Rabbimiz

yalnız kendisini kulluk etmemizi istedikten hemen sonra ana-babamıza iyilik etmemizi emrediyor:

"**Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir biçimde emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine 'öf' bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle. Onları esirgerek alçak gönüllülikle üzerlerine kanat ger ve şöyle dua et: Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara merhamet et.**" (47)

İşte-onların bu ödenmez haklarına karşılık bir teşekkür ifadesi olarak onları, peygamberlerin anıldığı namazlarımızda anmakta ve onlar için dua etmekteyiz. Ancak o kutlu divanda andığımız ve kendilerine dua ettiğimiz ana-babamıza, bir mümine yaraşır şekilde davranışlarda bulunarak dualarımızda ne derece samimi olduğumuzu göstermeliyiz. Namazlarda andığımız o değerlere, namaz dışında kızmak, bağışlamak, kalblerini kırmak, onlara küsmek... Tüm bunlar duamızla bağdaşmayan ve yakarışımıza yakışmayan şeylerdendir.

Ve lil-müminine: Tüm inananların kardeş olduğu, tek bir millet ve ümmet olduğu bir kez daha hatırlandı bu ifade ile. Çünkü müminler birbirlerinin kardeşleri ve gerçek dostlarıdır.

Üstelik bir müminin bir mümin kardeşi için gıyabında yaptığı dua müstecabdır, kabul olur. İşte bu hadislere uyarak kardeşlerimizin de affını istemekteyiz Rabbimizden. Öyleyse namazda dua ettığımız, kardeşlerimiz, namaz dışında gerçek kardeşliğimizi göstermeliyiz. Onları severek, dost bilerek, yardımlaşarak, sıkıntılarını gidererek, arkalarından çektişirmeyerek, dışlamayarak, her ne sürerle olursa olsun onlara eziyet etmeyerek... Çünkü seviyesi, kapasitesi ne olursa olsun her mümin değerlidir ve İslami harekette dolduracağı bir yeri vardır. Bu yüzden, müminler ifadesi genel olarak kullanıldı. Bu ifade tüm inananları içerisine alır. Hz. Adem'den kıyamete kadar gelecek olan tüm müminleri.

O halde namazda ayırım yapmadan dua ettiğimiz kardeşlerimizi namaz dışında dışlamamalıyız. Öyle ya insan dua ettiğine, hem de namazda dua ettiğine kötü söz söyler mi, küser mi, sırt çevirir mi... ?

"...Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla, kalplerimizde inananlara karşı bir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki Sen çok şefkatli ve çok merhametlisin!" (48)

Yevme yekûmül hisab: Ve huzurdan ayrılmadan, tüm yaptıklarımızdan bir bir hesaba çekileceğimiz kıyamet gününü bir kez daha hatırlıyoruz. Bundan sonra yapacağımız tüm hareketlerimizizi hesap gününün şuurunda yapacağımıza söz vererek... Zira hesap günü şuur, müminin tüm hayatını kaplar ve bütün hayatına yön verir. Zaten iman Allah ve ahirete iman temeli üzerine kurulmuştur.

DUANIN LİSAN-I HALİ:

1- Rabbimize karşı birşeyler yaptık, namaz kıldık. Onun huzurdan ayrılmadan evvel O'ndan isteyebiliriz artık, diyor ve en veziz duayı okuyoruz. Öyleyse Rabbimizden isterken, istemeye yüzümüz olmalı.

2- İslam hem dünya, hem de âhiret dindir. Dünyadır bize âhireti kazandıran. Dolayısı ile din ayrı, dünya ayrı olamaz. Hem dünya, hem de Ahiret dinle ilgili, dinin ölçülerine uygun olmalıdır. Müslüman dinin emrinde bir dünyaya taliptir.

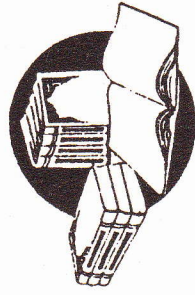
3- Bize âhireti kazandıran dünyayı istemeliyiz. Dünya kişiye âhireti kazandırdığı oranda değerlidir. Müslüman mesud ve yüksek bir dünyaya taliptir. Ancak kurulacak bu ideal dünyada din, en yüksek yerde olmalıdır. Dini ayaklar altına alarak kurulacak olan yüksek (!) bir dünya, müslümanın idealindeki dünya olamaz.

4- Gerçek güzel, İslamın güzel dedidir. Güzel ve çirkinde ölçü İslam olmalıdır. Buna göre sokaktaki bir fahişeye bakmak en çirkin bir iş, cephede kanlar içerisinde şehadet şerbetini içmek en güzel bir şeydir.

5- Duada önce kendi nefsi için, sonra ana-baba ve yakınlar için, sonrada tüm müminler için istekte bulunulmalıdır. Kendini ihmal ederek, başkalarını kurtarma da, başkalarını unutup sadece kendi nefisini düşünmek de İslamî değildir.

6- Namazda hep dua ettiğimiz ana-babamız, ve mümin kardeşlerimize karşı İslami bir kimlik takınmalı, kardeşliğe uygun bir tavır sergilemeliyiz.

7- Dua hesap günü hatırlatması ile bitiyor. Duanın sonu, namazın sonu, namazın sonu bir başka hareketin başı oluyor. Öyleyse tüm hareketlerimizi hesap gününün şuurunda yapmalıyız.

Doç. Dr. Ali AKPINAR, 1963 de Konya'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Konya'da tamamladı. 1984 de S. Ü. İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Aynı üniversite bünyesinde yüksek lisans ve doktora programlarını tamamladı. 1983-85 tarihleri arasında Diyanette, 1986-1989 tarihleri arasında Özel Lale Erkek Lisesinde çalıştı. 1989-1992 tarihleri arasında Avusturya'da cami görevlisi olarak hizmetini sürdürdü. 1993 de tekrar Milli Eğitime geçti. 1995'te I. Ü. Darendede İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü, Tefsir Ana Bilim Dahı öğretim üyeliğine atanan yazar, halen C. Ü. İlahiyat Fakültesinde aynı göreve devam etmektedir. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazan yazarın yayımlanmış eserleri şunlardır:

- 1- Şehid Sahâbiler, Muhammed Fehmi'den tercüme, Esra Yayınları, 1990.
- 2- Hz. Peygamber'in Dilinden Dualar ve Tefsiri, İttifak Kültür Serisi, 1996.
- 3- Namaz Duaları ve Sureleri, Suffe Yayınları, 1997.
- 4- Kur'an Aydınlığında Seyahat, Diyanet Vakfı Yayınları, 1998.
- 5- Kur'an Niçin ve Nasıl Okunmalı? Uysal Kitabevi, 1998.

Katkılarınız İçin

tel:

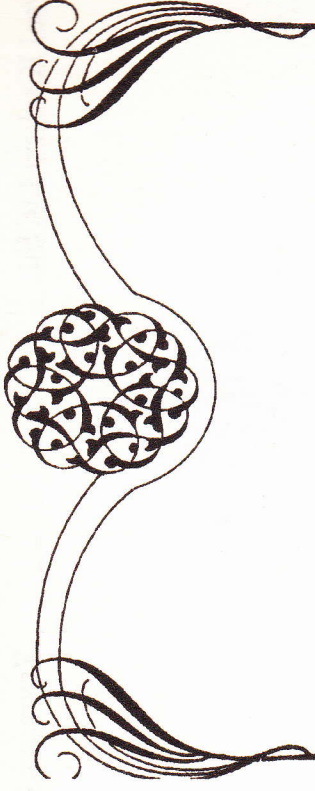
0 542 224 96 34

ISBN:

975 318 151 5

Baskı:

damla ofset 332. 342 06 88

DUÂ VE SÛRELERİYLE

NAMAZIN ANLAŞILMASI

Kur'an'ı Anlamaya İlk Adım

Doç. Dr. Ali Akpınar

İKİNCİ BASKI

UYSAL KİTABEVİ

BASIM-YAYIN-DAĞITIM ve PAZARLAMA LTD. ŞTİ.
Alaaddin Bulvarı, Cumhuriyet Alanı 8/A
Tel: (0-332) 351 62 17 - 352 91 23 - Fax: 352 91 23 - 42000KONYA